Un projecte d'indicadors lingüístics

Miquel Strubell i Trueta
Universitat Oberta de Catalunya
Joan Solé i Camardons
Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya

L'elaboració d'uns indicadors de l'evolució de la situació sociolingüística que permetin l'avaluació i, si escau, la modificació de la política lingüística, ha començat a Catalunya amb un cert retard respecte, per exemple, del govern del Quebec, que ja fa uns anys que en publica.[1] En aquesta comunicació s'exposarà una experiència que ha posat en marxa l'Institut de Sociolingüística Catalana, per encàrrec del director general de Política Lingüística, senyor Lluís Jou, i que pot convertir-se en una eina imprescindible per a la planificació, execució i avaluació de les actuacions de política lingüística de la Generalitat de Catalunya.

Primer seran presentats alguns dels precedents més o menys directes del projecte actual. A continuació es descriuran els aspectes més rellevants del projecte, i s'aprofitarà l'oportunitat per comentar la problemàtica d'una tasca d'aquesta envergadura i per donar alguns exemples de la seva potencialitat.

1. Precedents

1.1. Un índex de normalització de català (INLAC)

Un punt de referència inicial el podem trobar en un projecte, no desenvolupat, de Josep Maria Aymà, de la Direcció General de Política Lingüística, el qual va presentar un treball al II Congrés Internacional de la Llengua Catalana de 1986.[2] El seu INLAC (índex de normalització lingüística a Catalunya) és fruit d'una sèrie de reflexions. Entre d'altres, planteja l'important problema de la ponderació de resultats quan hom vol agrupar dades per tal de donar una xifra —o visió— global. És el mateix problema, evidentment, que decidir sobre el contingut del cistell de mercat quan hom calcula el cost de la vida: quants ous hi comptem, quant de pa, quants bitllets d'autobús, etc.

1.2. Un sistema d'avaluació de la política lingüística (bases teòriques)

Com a sistema d'avaluació específica de la política lingüística, i no pas un sistema global, convé fer esment a un estudi becat per l'Institut de Sociolingüística Catalana de Josep M. Vilalta i Verdú i Isidre R. Obregon i Gomà (1994),[3] que planteja les bases teòriques i metodològiques per a una

1. *Indicateurs de la situation linguistique au Québec.* Gouvernement du Québec, Conseil de la langue française, Québec, 1991.
2. Aquest treball no va ser recollit a les Actes, però quedà reproduït a Aymà, Josep Maria. *Allò que no se sol dir de la normalització lingüística.* Barcelona: Empúries, 1992. Esp. pàg. 111-124.
3. Josep M. Vilalta i Verdú i Isidre R. Obregon i Gomà, *Avaluació de la política de normalització lingüística de l'ús social de la llengua catalana. Bases teòriques i metodològiques i aplicació a un àmbit d'actuació concret del Pla general de normalització lingüística.* Barcelona, desembre de 1994 (document inèdit, catalogat al Centre de Documentació de la Direcció General de Política Lingüística).

avaluació de la política lingüística, un estudi ben oportú en el context del Pla general de normalització lingüística que en aquell moment s'estava acabant de redactar.

D'aquell treball paga la pena, entre moltes altres coses, reproduir el fragment següent:

> Un sistema d'avaluació consisteix en diferents etapes lògiques:
>
> - Recollir d'informació.
> - Ordenar i sistematitzar la informació.
> - Disposar la informació per permetre descripcions acurades.
> - Valorar la realitat en relació amb els valors desitjats o previstos.
> - Explicar les divergències entre el valor observat i el desitjat.
> - Decidir si cal modificar la política en funció de les divergències observades.

Els precedents pràctics del projecte actual són principalment tres, un actuant a nivell micro, i per tant allunyat de la concepció globalitzadora del projecte que presentem; un dels altres suposa el precedent més immediat del projecte actual.

1.3. Uns microindicadors: l'Indexplà del Programa tipus de gestió lingüística

No totes les actuacions es poden analitzar en funció de resultats globals. Hi ha accions que requereixen indicadors més detallats a nivell d'organitzacions concretes, i en aquest context cal esmentar l'Indexplà del Programa tipus de gestió lingüística, desenvolupat conjuntament per la Direcció General de Política Lingüística i el Consorci per a la Normalització Lingüística.[4] En funció de sis àrees d'estudi, permet dissenyar un programa per actuar sobre aquells aspectes de la realitat lingüística d'una organització que queden més allunyats dels nivells volguts. Les àrees són:

1. Imatge i retolació
2. Adequació lingüística del personal
3. Criteris d'ús lingüístic
4. Documentació d'ús extern
5. Comunicacions exteriors
6. Documentació i comunicacions internes

Gràcies a l'Indexplà, el projecte de gestió lingüística s'està portant a terme a multitud d'organitzacions de diferents tipus: administracions (principalment locals), clubs esportius, empreses, associacions, etc. És un excel·lent exemple d'una eina diagnòstica l'aplicació de la qual és senzilla i, a més, resulta eficaç per detectar les mancances i definir les prioritats d'un programa de gestió lingüística en una institució.

1.4. Els indicadors del Pla general de normalització lingüística (PGNL, 1995)

A l'hora de valorar el grau d'aplicació d'un pla tan ambiciós com ha estat el PGNL, pla elaborat per un procediment d'anàlisi estratègica amb la col·laboració del Consell Social de la Llengua

4. Informació extreta del document *Programa tipus de gestió lingüística. I: Anàlisi lingüística. Document de treball. Versió 17-1-97.* Direcció General de Política Lingüística i Consorci per a la Normalització Lingüística.

Catalana a partir de finals de 1991, es varen dissenyar indicadors, sobretot d'activitat, per poder tenir una visió de conjunt del grau d'acompliment dels programes anuals del Pla. Per a cadascun dels set sectors, s'indicava el següent:

- Nombre total de mesures
- Assoliment més del 50 %
- Assoliment menys del 50 %
- Mesures no programades
- Mesures ajornades

Pel que fa a les mesures executades en menys d'un 50 %, les mesures no programades, i les mesures ajornades, el document les especificava amb referència i títol.

Es varen delimitar unes àrees, concretament sis, en què una tria de resultats faria referència als resultats més rellevants del PGNL. Aquestes àrees eren:

- Organitzacions i professionals
- Ciutadans (informació i serveis permanents)
- Ús o consum de productes i serveis en català
- Cooperació entre terres de llengua catalana
- Reconeixement igualitari en el marc estatal
- Reconeixement internacional

Per donar-vos-en un exemple, reproduïm a continuació els resultats clau del PGNL 1995 [5] corresponents a l'àrea 2, Ciutadans (informació i serveis permanents):

Formació lingüística:
Cursos de català per adults: 2.794 cursos
Inscripcions als cursos de català per a adults: 62.770 inscrits

Proves de la Junta Permanent de Català:
Inscrits: 36.455
Presentats: 30.643

Assessorament lingüístic:
Nre. total de consultes: 6.000 (DGPL); 80.287 (CPNL)
Nre. total de consultes automatitzades: 33.000 al Telèfon lingüístic, 2.341 al Linguatex.

Drets lingüístics:
Nre. total de consultes: 2.424 consultes sobre drets lingüístics: 600 (DGPL), 624 (CPNL), 800 (Telèfon lingüístic).

1.5. Un índex d'ús del català (INUSCAT)

Gairebé en paral·lel amb els treballs d'elaboració del PGNL, l'Institut de Sociolingüística Catalana va impulsar el que fins aleshores era l'intent més seriós de disposar de forma seriada de dades

5. Citat de la pàg. 9 del document *Pla general de normalització lingüística: Memòria de resultats 1995, Àrees de resultats clau 1996*, document redactat per la Comissió de Programació i Coordinació del Pla el març de 1996.

objectivés (o amb marges d'error petits) per fer el seguiment de l'evolució del coneixement, la presència, l'ús i el consum de la llengua.

Desenvolupat entre el 1993 i el 1996 sota l'impuls del director general de Política Lingüística Miquel Reniu, va consistir en un projecte anomenat INUSCAT, índex d'ús del català.[6] Molt sintèticament, l'INUSCAT era un mecanisme per arribar a dues mesures de l'estat de la llengua en cadascun de sis grans àmbits (Administració, ensenyament, mitjans de comunicació social i indústries de la cultura, sector socioeconòmic i professional, societat civil i els usos de les persones).

Les dues mesures eren:

- un indicador objectiu, és a dir, mesurat directament per una varietat de procediments; i
- un indicador subjectiu, és a dir, obtingut a través d'unes estimacions o valoracions demanades a persones.

L'indicador subjectiu té conceptualment a veure amb el concepte de la *vitalitat etnolingüística subjectiva*, desenvolupada justament al Canadà per, entre d'altres, Richard Bourhis,[7] Richard Gardner [8] i Richard Clément.[9] Quin interès polític pot tenir un indicador subjectiu o perceptual?

Gràfic 1. Simulació de valors objectius i subjectius

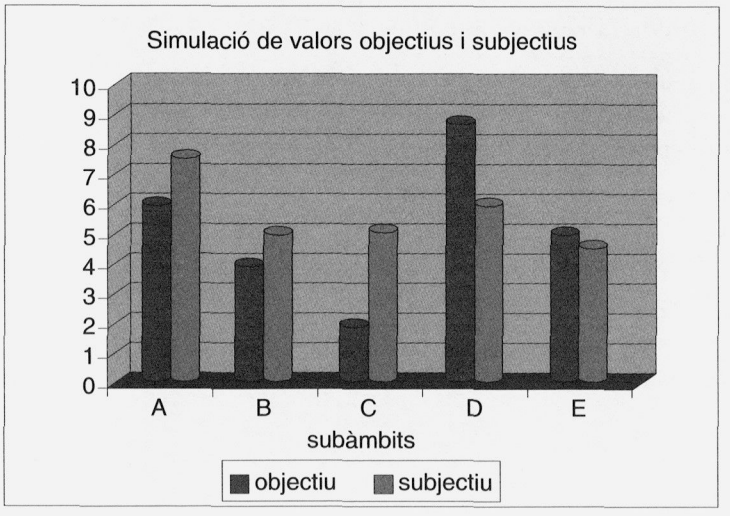

6. J. M. Romaní Olivé, J. M. Aragay i J. Sabaté (1997). «INUSCAT. Un indicador de l'ús del català». *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 13, pàg. 15-24.
7. Bourhis, Richard & Sachdev, I. «Vitality perceptions and language 'attitudes': some Canadian data». *Journal of Language and Social Psychology*, 3, pàg. 97.126.
8. Gardner, R. C. *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation.* London: Edward Arnold Publishers, 1985.
9. Clément, R., & Kruidenier, B.G. «Aptitude, attitude and motivation in second language proficiency: A test of Clément's model». *Journal of Language and Social Psychology*, 4, 21-37, 1985.

El gràfic (vegeu gràfic 1) que es presenta simula resultats dels valors objectius i subjectius de cinc subàmbits, A, B, C, D i E. Com veureu, en el cas del subàmbit D, la gent percep que l'ús del català supera poc el valor mitjà, quan en canvi l'ús mesurat per l'indicador objectiu és molt alt. En conseqüència, el model ens suggereix la conveniència d'augmentar la informació a la població sobre el grau real d'ús de la llengua al subàmbit D.

En el cas del subàmbit C, en canvi, tot i que la percepció del públic en general és que l'ús del català hi és mitjà, realment aquest ús és molt baix. Aquí no convé rebaixar la percepció de la gent, però sí assegurar-nos que si més no els polítics prenguin consciència de la necessitat d'actuar en aquest camp.

En resum: allà on la normalització lingüística pot quedar coixa (o resultar impossible) sense la participació activa de bona part de la població, la conducta de la població, ultra els hàbits i costums, canviarà cap al català (si més no en part) en funció de la percepció de la presència de la llengua i, per tant, de la seva utilitat o imprescindibilitat.

La metodologia per recollir les dades objectives variava segons l'àmbit. En absència de dades globals i fiables sobre consum de ràdio i revistes, per exemple, es va encarregar a través de contractes l'estudi dels dos universos. En canvi les dades del món educatiu permetien fer-ne una valoració.

Un exemple de la utilitat de les dades objectives ens el dóna de l'estudi de 1993,[10] en què es va fer servir un mètode molt determinat per iniciar les 4.371 entrevistes telefòniques, la qual cosa permet veure qui era capaç de contestar l'entrevista còmodament en català; i a continuació es varen creuar les respostes per edat (vegeu taula 1)

La taula 1, i encara més el gràfic 2, mostren l'efecte de l'escolarització en la capacitat real d'ús del català (menors de 35 anys), i també detecten el grup d'edats on aquest ús és menys estès (46 a 55 anys).

Taula 1

Edat	*Entrevista en català*	*Entrevista en castellà*
16-25	75,2 %	24,8 %
26-35	79,9 %	20,1 %
36-45	77,3 %	22,7 %
46-55	70,1 %	29,9 %
56-65	77,0 %	23,0 %
+ de 65	85,7 %	14,3 %
TOTAL	**76,9 %**	**23,1 %**

10. Alabart, A., Aragay, J. M. i Sabaté, J. *INUSCAT 1993*. Informe presentat a la Direcció General de Política Lingüística, Barcelona, 1993 (no publicat; consultable al Centre de Documentació de Direcció General de Política Lingüística).

Gràfic 2. Ús del català a les entrevistes (INUSCAT 1993)

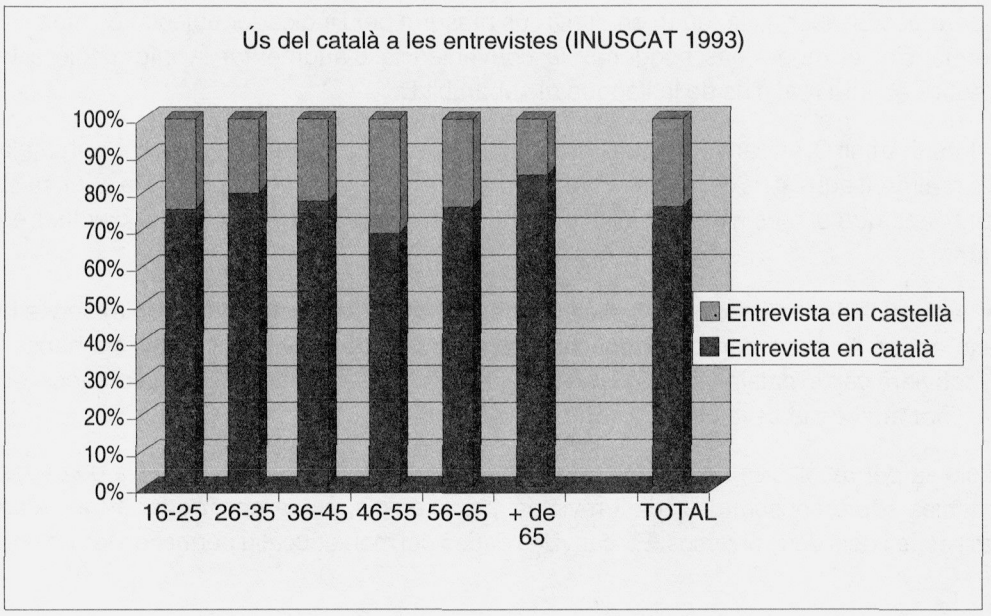

Per tant, un indicador d'aquest tipus, quan es pot creuar amb variables sociodemogràfiques, aporta informació molt valuosa i útil.

L'INUSCAT com a eina resulta molt potent per estudiar els coneixements i usos de la població adulta, i per detectar les variables que més bé es corelacionen amb llur variabilitat. Ara bé, per fer la resta dels treballs objectius, es va haver d'establir una periodificació que hauria permès renovar les dades de cada àmbit només cada quatre anys, mitjançant l'anàlisi de fonts disponibles (per exemple, l'estudi quadriennal dels centres escolars, les dades oficials quinquennals de coneixement lingüístic de la població, etc.) i també l'encàrrec de treballs de camp en aquells àmbits on no hi ha dades (fiables) disponibles.

Un comentari final sobre l'INUSCAT. No va ser possible acabar de trobar les fórmules de presentació dels resultats que fossin d'utilitat directa per a la política lingüística. Aquests tenien un tractament més aviat acadèmic i científic, amb un gran poder explicatiu però de poc interès periodístic o divulgador. Per tant, creiem que són una font encara molt valuosa perquè les dades s'acabin d'explotar.

2. El projecte d'indicadors lingüístics

Tal com s'ha dit abans, el senyor Lluís Jou, director general de Política Lingüística, va encarregar a l'Institut de Sociolingüística Catalana l'elaboració d'un projecte d'indicadors lingüístics en un context nou i amb una metodologia igualment nova.

La necessitat de treballar amb pocs recursos i l'avantatge de tenir una xarxa de serveis lingüístics a l'Administració de la Generalitat, a departaments que, a més, tenen els seus gabinets d'estudi, va fer pensar en la conveniència d'implicar-los al màxim en un procés que es va posar en marxa l'any 1998, el primer de la nova Llei de política lingüística. A més, i sense que fos estricte, els àmbits afectats per la Llei era interessant que fossin sotmesos a un procés especialment curós i precís de control.

Concretament, la Llei de política lingüística diu el següent:

> Article 39.
>
> El Govern de la Generalitat s'ha de dotar d'instruments de planificació general consistents en programes periodificats, per tal d'establir els objectius i les mesures més convenients en cada moment i avaluar-ne els resultats. L'elaboració dels instruments de planificació ha de ser concertada amb els diversos agents i col·lectius implicats, i s'han de tenir en compte els principis de participació, simplificació i eficàcia.
>
> El Govern de la Generalitat ha d'establir un mapa sociolingüístic de Catalunya, que ha de ser revisat cada cinc anys, per tal d'adequar a la realitat la seva acció de política lingüística i, alhora, per a valorar la incidència de les actuacions fetes.
>
> El Govern de la Generalitat ha d'informar cada any el Parlament de les actuacions de política lingüística i els resultats obtinguts en el marc dels instruments a què fan referència els apartats 1 i 2.[11]

Aquest projecte d'indicadors lingüístics suposa l'intent més seriós d'involucrar tots els departaments de la Generalitat, i alguns altres organismes vinculats, en un procés sistemàtic de recollida i processament de dades indicadores del grau d'ús de la llengua.

Aquestes dades es poden classificar en tres dimensions:

1. Indicadors d'**actuació**. Reflecteixen l'esforç realitzat per acomplir un programa o actuació per part d'un organisme. Mesuren el volum de productes i/o de serveis oferts (p. ex. nombre de cursos, d'alumnes o de convenis signats).
2. Indicadors d'**impacte**. Reflecteixen els canvis produïts en el nivell d'ús o consum del català en un àmbit o subàmbit objecte d'un programa o actuació per part d'un organisme, sobretot respecte de l'univers corresponent. Mesuren els resultats aconseguits amb les actuacions (p. ex. nombre d'ajuntaments amb reglament d'ús de català i oficines judicials amb disponibilitat oral en català).
3. Indicadors de **situació**. Són mesures del nivell d'ús del català en un àmbit o subàmbit que no és (o no és necessàriament) objecte d'un programa o actuació per part d'un organisme en el temps estudiat. Mesuren les condicions en què es troben els destinataris de les actuacions i/o el medi que els envolta (p.ex. percentatge de població que sap parlar català i percentatge d'ús de català en la retolació).

Naturalment, el projecte d'indicadors lingüístics cobreix tots tres tipus, i més avall presentarem alguns exemples de cada classe.

La segona novetat del projecte consisteix en el mètode d'aconseguir les dades. S'han mobilitzat pràcticament tots els departaments de la Generalitat perquè ajudessin a trobar la definició de les variables pròpies o properes al seu àmbit de competència que poden quantificar la presència de la llengua catalana. Això ha significat un procés de negociació individualitzada de molts mesos, entre el que seria desitjable i el que és factible. A resultes d'aquest procés, ha augmentat el nombre d'indicadors d'activitat, i ha minvat el nombre d'indicadors de situació i d'impacte. A més,

11. Aquesta tasca queda assignada a la Direcció General de Política Lingüística segons el Decret 36/1998, de 4 de febrer, de mesures per a l'aplicació de la Llei 1/1998, de política lingüística.

sovint ha mancat la visió de conjunt, la qual cosa ha fet que sovint hagi estat impossible contextualitzar un valor absolut de manera que el seu pes relatiu quedés palès. Què vol dir que *x* funcionaris han fet cursos de català al llarg de l'any, si no podem dir aquesta xifra què representa respecte del conjunt de funcionaris que encara no tenen els nivells establerts?

Tot aquest procés ha portat, fins ara, a definir més de 200 indicadors, agrupats en vuit àmbits, i cada àmbit en diversos subàmbits. El maneig d'una quantitat i varietat tan grans d'informació no es podia, lògicament, fer sense el suport de les eines informàtiques i, per això, s'ha anat desenvolupant un sistema per recollir-los sistemàticament.

2.1. La base de dades d'indicadors del català (INCAT)

El procés d'elaboració dels indicadors lingüístics ha passat per la creació d'una única base de dades, amb format Access, on s'introdueixen totes les dades que proporcionen els diferents departaments. Les dades, lògicament, no només defineixen molt clarament què és exactament allò que es mesura, i el valor corresponent, sinó tota una sèrie de dades complementàries que permeten —per exemple— agrupar les dades d'un subàmbit, o comparar els valors d'una sèrie per veure'n l'evolució. Algunes són ben òbvies: un número que identifiqui el registre, el nom del Departament responsable de transmetre les dades a la base de dades, els noms de l'àmbit i subàmbit en qüestió.

Els àmbits són vuit, dels quals quasi tots tenen noms i abast molt semblants als àmbits del Pla general de normalització lingüística i l'INUSCAT:

1. Població general
2. Ús oficial
3. Ensenyament
4. Mitjans de comunicació i indústries culturals
5. Món socioeconòmic
6. Institucions sanitàries i socials
7. Relacions territorials i difusió exterior
8. Difusió de l'estàndard i recerca lingüística

Cal subratllar l'absoluta necessitat de definir clarament i nítida cadascuna de les variables. Alguns dels 19 camps amb què cada indicador s'identifica poden tenir més interès, i voldríem destacar primer el camp de la «disponibilitat».

2.1.1. El camp «disponibilitat»

Aquest camp té en compte cinc possibles categories: existent, aconseguible, no existent, no procedent i no viable. Parlem-ne un moment.

Existent: es tracta d'un indicador del qual hi ha valors existents.

Aconseguible: requereix la posada en funcionament d'un procés de recollida d'informació que no és complicat ni requereix grans recursos.

No existent: és un indicador que hom considera significatiu i fins i tot prioritari, però l'obtenció de valors del qual suposa la inversió d'uns recursos i d'un procediment específic.

No procedent: és com la categoria anterior, però no es considera prioritari, ni adequat, en aquest moment.

No viable: es tracta del dret de tot recercador científic d'expressar amb veu alta aquella dada somiada però que sap que no resulta factible d'obtenir, normalment pel cost inassumible del procediment necessari.

Atès que la base de dades només serveix per al conjunt d'indicadors que es vagin obtenint i processant, l'interessant és concentrar l'atenció en els indicadors que puguin i vagin passant a la categoria d'«existents».

Classe d'indicador	Existent		Aconseguible		No existent		Total
d'activitat	78	*93%*	6	*7%*	0	*0%*	**84**
d'impacte	28	*62%*	4	*2%*	13	*28%*	**45**
de situació	88	*78%*	5	*4%*	20	*18%*	**113**
Total	194		15		33		242

Es veu fàcilment que la classe d'indicador en què la proporció d'indicadors amb valors existents és més alta és la d'activitat, com és lògic. Aquests indicadors, d'*input,* mesuren la feina invertida en una activitat: les hores per persona, els recursos gastats, els materials produïts. En ser els més pròxims al treballador i a la unitat, són els més fàcils d'aconseguir.

En canvi la classe més baixa (amb un 62 %) és la dels indicadors de l'impacte resultant d'aquestes activitats. Ens pot interessar molt conèixer l'*output* de l'esforç esmerçat en una activitat. Així, en el camp del doblatge de films (posem per cas) l'indicador d'impacte ens dirà, en relació amb el nombre total d'espectadors de cinema, quants han assistit a les versions catalanes doblades.

2.1.2. La font i el mètode

Dos camps importants són la font i el mètode. Recentment, s'han reestructurat d'acord amb les observacions de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat):[12]

Font: explicitant el nom de la font d'on s'ha extret la dada.

Tipus de font: explicitant operació censal, enquesta, explotació de registre, etc.

Organisme productor: quin és l'organisme o departament que produeix aquella dada.

Mètode de càlcul: explicitant la fórmula o algorisme utilitzat.

Exemple: *0A 110 Percentatge de població que entén el català.*

Font: Cens de població.

Tipus de font: operació censal.

12. Comunicació personal de J. Oliveras, 9 de setembre de 1999.

Organisme productor: Idescat.

Mètode de càlcul: Població que entén el català / Població de 2 anys i més * 100.

2.1.3. La periodicitat

Una altra informació important sobre un indicador és la freqüència amb què se'n recull el valor. Tractant-se sovint de fenòmens socials, no és d'esperar d'entrada que hi hagi canvis molt sobtats, en poc període de temps, en el nivell d'ús de la llengua catalana. A més, atès que hi ha indicadors que només poden ser quantificats mitjançant processos específics que tenen un cost més o menys elevat, i atès que el marge d'error entre dues enquestes tendirà a ser més gran que el canvi esperat entre el moment d'una i altra enquesta, no és estrany comprovar que hi ha indicadors que tenen una periodicitat de tres, quatre o cinc anys.

2.1.4. El camp sobre el marc legal

El projecte d'indicadors lingüístics també disposa d'un camp sobre el marc legal que fa referència a la regulació lingüística general i específica, si escau, relativa a cada indicador. La majoria d'indicadors tenen una referència en algun article de la Llei 1/1998, de política lingüística.

2.1.5. Alguns exemples

Heus aquí una petita selecció d'indicadors, dos per a cada classe d'indicador:

Classe: Activitat

4P140: Nombre de patronals i d'unions empresarials amb un conveni de col·laboració o un pla lingüístic vigents: 28 (7/1999)

5R130: Nombre d'alumnes assistents als cursos o seminaris de terminologia esportiva: 113 (1998)

Classe: Impacte

1C370: Nombre d'oficines judicials [sobre 411] en què treballa almenys un funcionari que respon en català per escrit de manera habitual (disponibilitat real): 192 (1998)

1C920: Percentatge anual de places ofertes de l'Administració de l'Estat a Catalunya en les quals se sol·licita el català com a mèrit: 29 % (1998)

Classe: Situació

2E140: Percentatge de professorat d'ensenyament primari que té l'acreditació del coneixement del català per a la docència: 93,3 % (1995)

3H620: Percentatge d'espectadors de teatre en català sobre el total d'espectadors a Catalunya: 49,4 % (1998)

Aquests exemples ens il·lustren alguns dels habituals problemes amb què es troben els dissenyadors d'indicadors. Així, quan culmina un procés de recuperació lingüística i tothom ha passat per una educació en què es garanteix una adequada formació lingüística, ha d'anar minvant la necessitat de convenis de col·laboració i/o plans lingüístics, i els cursos de terminologia han d'anar desapareixent. Per tant, un valor alt en aquests casos només temporalment pot ser considerat com a positiu.

Un segon cas: el nombre absolut de patronals i d'unions empresarials no ens diu gran cosa si no sabem (a) quants n'hi ha en total i (b) quin pes tenen aquestes damunt del total.

2.2. Situació actual

En el moment de preparar aquesta comunicació podem resumir l'estat de recollida de valors de la manera següent.

1. Població general: hi ha valors recents per a cadascun del 32 indicadors. No tots es refereixen al català: n'hi ha quatre per a l'aranès.
2. Ús oficial: dels 52 indicadors, hi ha valors per a 45. Entre els que no, n'hi ha que semblen difícils d'obtenir, per exemple, *IC340 Percentatge d'ús del català en les sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.*
3. Ensenyament: dels 45 indicadors, hi ha valors per a 35. Manquen dades en el subàmbit de l'ensenyament a adults, on els processos estadístics no estan tan consolidats. Per altra banda, alguns indicadors fan referència a l'estudi d'idiomes estrangers.
4. Mitjans de comunicació i indústries culturals: dels 41 indicadors, hi ha valors per a 28. En manquen, per exemple, en el camp de l'enginyeria lingüística. Per altra banda, queden per crear uns indicadors, per convertir (per exemple) en percentatge els espectadors de cinema que assisteixen a films en català damunt el nombre total d'espectadors de cinema.
5. Món socioeconòmic: dels 26 indicadors, 23 ja tenen valor. En massa casos, en la nostra opinió, la responsabilitat d'estudiar la situació del català queda en mans de la Direcció General de Política Lingüística, i esperem que progressivament els departaments directament competents en els diferents subàmbits, com ara la publicitat exterior o la retolació comercial, i que tenen a més equips d'inspectors que vetllen pel compliment de la normativa legal en el camp comercial o industrial, se'n faran càrrec.
6. Institucions sanitàries i socials: dels 15 indicadors —un nombre que considerem francament baix— tenim valors per a 6. Manquen dades referents al món sanitari, el qual queda afectat per la Llei 1/1998 pel que fa a l'ús del català.
7. Relacions territorials i difusió exterior: dels 7 indicadors definits, hi ha valors recents per a 5. En alguns casos cal anar cap a un indicador d'impacte, per exemple, no limitant-nos al nombre d'universitats on s'ofereix ensenyament de català, sinó aconseguint el nombre d'estudiants universitaris que l'han après en cada període. Òbviament, la feina necessària per obtenir els valors de l'indicador d'impacte és més gran.
8. Difusió de l'estàndard i recerca sociolingüística: hi ha valors recents per als 8 indicadors definits.

3. Conclusió

En aquests moments el projecte es troba en una fase inicial. Fins que no s'obtingui si més no un valor per a cadascun dels indicadors, no se'n podrà fer un balanç provisional.

A més, queda molta feina per acabar de polir el disseny de la base de dades. Així, l'Institut d'Estadística de Catalunya ens ha recordat que allò que distingeix un sistema d'indicadors d'una bateria de dades estadístiques és la seva integració en un sistema d'indicadors, entès com un conjunt coherent i explícit relacionat amb l'objectiu al qual es remeten. Per tant, caldrà explicitar millor el sistema jeràrquic conceptual de tot aquest projecte.

Si l'objectiu d'aquest projecte és fer un retrat de la situació del català, fenomen que no és directament observable, caldrà explicitar i ponderar un sistema d'indicadors que descompongui aquest objecte en dimensions: activitat (polítiques lingüístiques), impacte (d'aquestes polítiques) i situació (coneixement i ús del català), i en àmbits d'actuació (població general, ús oficial,

ensenyament, etc.). L'estructura conceptual serà el resultat del creuament de les dimensions amb els àmbits d'actuació.

Per als anomenats *indicadors d'activitat,* una prova de la seva utilitat vindrà quan hom miri fins a quin punt la programació i l'avaluació de les activitats de promoció de la llengua catalana que realitza la Generalitat de Catalunya, el Consorci per a la Normalització Lingüística i els diferents serveis lingüístics, té en compte els indicadors a l'hora de fer previsions i avaluacions.

A mitjà termini, hi ha la voluntat de posar a disposició del gran públic una petita selecció dels valors seriats dels indicadors més rellevants, i a disposició de tècnics una selecció molt més àmplia. I estem segurs que el Govern de la Generalitat trobarà que la base de dades és una eina ben útil a l'hora de fer l'informe anual per al Parlament sobre les actuacions de política lingüística.